

Archeologie als nieuwe conditie in de bestemmingsplannen van de gemeente Son en Breugel

vastgesteld door de gemeenteraad van Son en Breugel d.d. 22 april 2009

Inhoud

INHOUD	2
1 INLEIDING	3
1.1 VOORGESCHIEDENIS	3
1.2 LEESWIJZER	4
2 DE ARCHEOLOGISCHE WAARDEN- EN VERWACHTINGENKAART	5
2.1 WETEN WAT JE HEBT!	5
2.2 HOE IS DE KAART GEMAAKT?	6
3 ONDERGRENZEN IN DE GEMEENTE SON EN BREUGEL	7
ARCHEOLOGIEBELEID IS BEWUST SELECTEREN	7
3.1 KEUZES MAKEN: JA!	7
3.2 WERKBARE ONDERGRENZEN	9
3.3 ARCHEOLOGISCH WAARDEVOLLE GEBIEDEN: MAATWERK!	9
4 DE ARCHEOLOGISCHE BELEIDSKAART	11
VAN VERWACHTINGEN NAAR BELEID	11
4.1 WAAROM EEN BELEIDSKAART?	11
4.2 BELEIDSKAART SON EN BREUGEL	11
5 BESTEMMINGSPLANREGELS GEMEENTE SON EN BREUGEL	12
ARCHEOLOGIE: GOED GEREGLD	12
5.1 INLEIDING	12
5.2 PLANREGELS	13
6 HOE WELLICHT VERDER?	14
6.1 IMPLEMENTATIE PLANREGELS	14
6.2 AANBEVELINGEN	14
BIJLAGE I	17
ARCHEOLOGISCHE WAARDE- EN VERWACHTINGENKAART SON EN BREUGEL	17
ARCHEOLOGISCHE BELEIDSKAART SON EN BREUGEL	17
BIJLAGE II	18
OVERZICHT ONDERGRENZEN GEMEENTE SON EN BREUGEL	18
BIJLAGE III	21
BESTEMMINGSPLANREGELS	21
BIJLAGE IV	33
BEGRIPPEN EN AFKORTINGEN	33

1 Inleiding

1.1 VOORGESCHIEDENIS

Op 1 september 2007 is de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz) in werking getreden. De zorg voor het bodemarchief is door deze wet bij gemeenten komen te liggen.

De gemeente Son en Breugel zal bij het vaststellen van nieuwe bestemmingsplannen, projectbesluiten en ontheffingen daarom aan moeten geven welke archeologische waarden in het geding zijn, en op welke wijze zij daar mee wil omgaan. Met andere woorden: de gemeente Son en Breugel zal haar nieuwe bestemmingsplannen en mogelijke besluiten en ontheffingen, ook in juridische zin, 'archeo-proof' moeten maken.

De gemeente is doende een drietal bestemmingsplannen op te stellen: Breugel, Son Zuid en De Gentiaan. In dat kader vroeg de gemeente zich af op welke wijze de conditie in die bestemmingsplannen moest worden opgenomen.

Maar hoe doe je dat als gemeente? Archeologiebeleid is immers niet altijd even gemakkelijk te doorgronden. Gaat het bij archeologie nu om behoud in de bodem (in situ) of mag het ook worden opgegraven? Is een Programma van Eisen hetzelfde als een Plan van Aanpak en wat moet daar dan in staan? Mag ik als gemeente Son en Breugel zelf bepalen wat ik behoud, of schrijft het rijk of provincie dat voor? Welke bodemingrepen zijn wel onderzoeksplichtig en welke niet? Etc.

Archeologisch adviesbureau Past2Present te Woerden is door de gemeente verzocht hierbij te adviseren. Het onderhavige rapport is het resultaat van die opdracht.

Dit rapport en de daarbij horende kaarten geeft de gemeente Son en Breugel de instrumenten in handen om niet alleen de hierboven genoemde bestemmingsplannen 'archeoproof' te maken maar om straks *alle* nieuwe bestemmingsplannen, en de daarop gebaseerde besluiten en ontheffingen, conform de eisen uit de Wet op de archeologische monumentenzorg op te stellen. Het rapport kan tevens dienen als aanzet voor verder te formuleren archeologiebeleid voor de gemeente Son en Breugel.

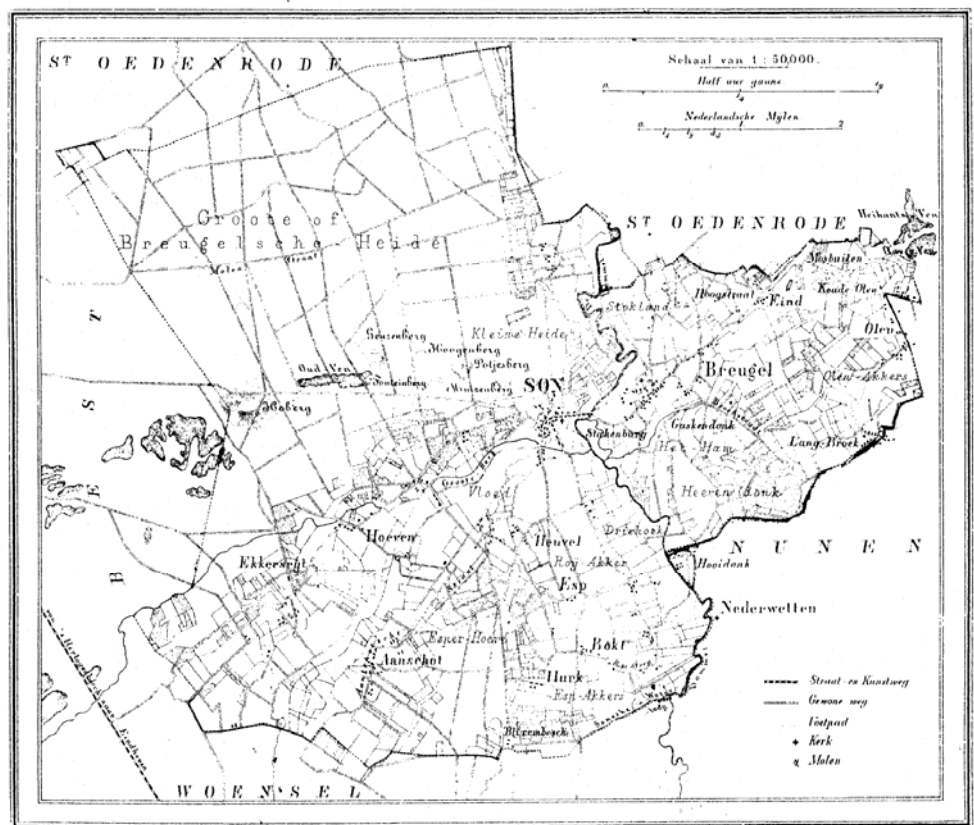

1.2 LEESWIJZER

Het rapport is als volgt opgebouwd:

- in hoofdstuk 2 wordt de archeologische waarden- en verwachtingenkaart van Son en Breugel beschreven en toegelicht;
- hoofdstuk 3 bevat de ondergrenzen welke de gemeente Son en Breugel wil hanteren bij toekomstige bodemingrepen;
- in hoofdstuk 4 wordt de beleidskaart archeologie gepresenteerd;
- hoofdstuk 5 bevat mogelijk op te nemen planregels voor de bestemmingsplannen en
- in hoofdstuk 6 worden enkele aanbevelingen gedaan.

PROVINCIE NOORDBRABANT. GEMEENTE SON ca.

1865.

3342 Bunders. 1600 Inwoners.

Uitgave van Hugo Surtogor te Leenwarden

De gemeente Son en de gemeente Breugel in kaart gebracht in 1865

2 De archeologische waarden- en verwachtingenkaart

2.1 WETEN WAT JE HEBT!

Beleid op het terrein van archeologie kan alleen zinvol en effectief zijn als je als gemeente Son en Breugel weet welke bodemschatten er in de bodem aanwezig zijn. En dan gaat het niet alleen om *gekende* waarden zoals bijvoorbeeld de door de provincie en het rijk aangewezen AMK-terreinen.

Archeologiebeleid is ook vooruit zien en vooruit denken. Rekening houden met mogelijk te *verwachten* archeologische waarden in de bodem. Om bijvoorbeeld in te schatten of een toekomstige bouwlocatie te maken krijgt met archeologiekosten. Die kosten kunnen dan opgenomen worden in de exploitatie van het te ontwikkelen gebied. Of door vast te stellen dat een te ontwikkelen gebied een lage archeologische verwachting kent. In dat geval hoeft er geen vooronderzoek plaats te vinden en hoeft er geen rekening te worden gehouden met opgravingskosten. Door de gekende en te verwachten archeologische waarden in kaart te brengen dient de kaart als kompas voor de gemeente en voor ontwikkelaars bij mogelijke locatiekeuzen. Tevens geeft de kaart op voorhand al een indicatie dat er archeologiekosten kunnen optreden of dat die afwezig zijn.

Opgraving van nederzetting uit de bronstijd op industrieterrein Ekkersrijt

Foto: Bureau Archeologie gemeente Eindhoven (2008)

2.2 HOE IS DE KAART GEMAAKT?

Allereerst zijn alle vondsten die in de database (ARCHIS) van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten zijn geregistreerd, geanalyseerd. Deze vondsten geven een beeld waar bewoningssporen zich bevinden in de gemeente Son en Breugel. Daarnaast zijn geologische, geomorfologische als ook historische kaarten geraadpleegd om een beeld te krijgen van mogelijk te verwachte vindplaatsen. Tevens is relevante literatuur bestudeerd, is contact gelegd met het provinciaal depot voor Noord-Brabant en zijn archeologische onderzoeken die in het verleden hebben plaatsgevonden op het grondgebied van Son en Breugel, o.a. door BAAC en RAAP BV, betrokken in het onderzoek. Om het beeld nog te verfijnen is ook het Actuele Hoogtebestand Nederland (AHN) geraadpleegd. Tevens is overleg gepleegd met de SRE en is gebruik gemaakt van gegevens van de SRE. Op basis hiervan is een archeologisch verwachtingsmodel opgesteld die (in zones) aangeeft waar zich gekende archeologische waarden bevinden en waar er een kans aanwezig is dat bij bodemverstoring er mogelijke archeologische sporen in de bodem zullen worden aangetroffen. Het is gebruikelijk die verwachting aan te duiden met hoog, middelhoog en laag. Tenslotte is ook onderzocht en aangegeven op de kaart waar er, door verstoring van de bodem, geen kans meer is op het aantreffen van bewoningssporen.

Amateur-archeologen, leden van heemkundeverenigingen of historische verenigingen bezitten soms informatie die de informatieve waarde van een archeologische waarden- en verwachtingenkaart aanmerkelijk kunnen vergroten. Om die informatie ook voor Son en Breugel te betrekken in de totstandkoming van de kaart heeft er verschillende malen uitgebreid overleg plaatsgevonden met verschillende deskundige lokale archeologen. Dankzij hun kennis en inbreng is de kaart nog specifiek geworden. Een verantwoording van de totstandkoming van deze kaart en de daarin gemaakte keuzes is te lezen in de separate bijlage bij dit rapport

Een groot formaat kaart bevindt zich als bijlage bij dit rapport. De kaart komt ook digitaal beschikbaar voor de gemeente Son en Breugel. Het is wenselijk als de gemeente Son en Breugel de kaart straks zelf bijhoudt. Aanpassing van de kaart kan bijvoorbeeld geschieden wanneer er nieuwe vondsten worden gedaan of wanneer gebieden worden verstoord.

3 Ondergrenzen in de gemeente Son en Breugel

ARCHEOLOGIEBELEID IS BEWUST SELECTEREN

3.1 KEUZES MAKEN: JA!

Zoals te zien valt op de archeologische waarden- en verwachtingenkaart kent een niet onaanzienlijk deel van het grondgebied van Son en Breugel een middelhoge tot hoge archeologische verwachting. Dat wil zeggen dat de kans aanwezig is dat bij verstoring van deze gebieden archeologische resten zullen worden aangetroffen. Uitgaande van het principe dat archeologiebeleid tegelijkertijd verantwoord en praktisch uitvoerbaar moet zijn, betekent dit dat er keuzes gemaakt moeten worden.

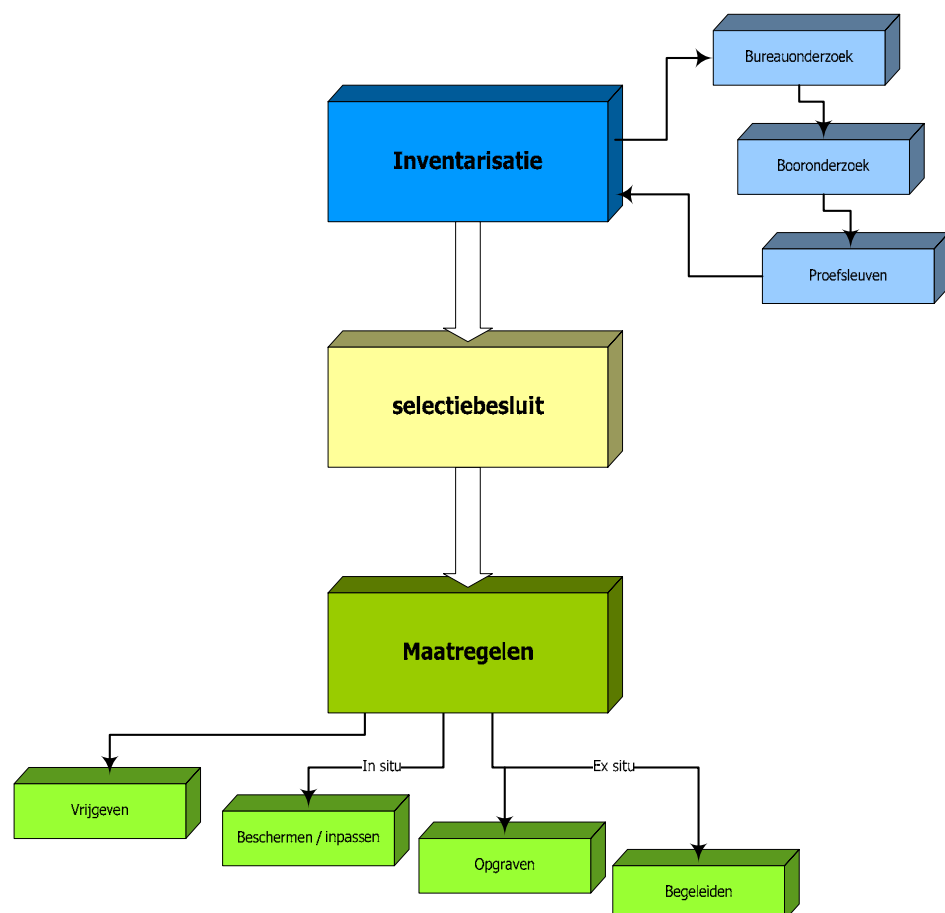
Nu is selecteren onder de grond ingewikkelder dan daarboven. Boven de grond kan worden geselecteerd aan de hand van feitelijk te constateren waarden, terwijl onder de grond meestal op basis van aannames moet worden gewerkt. Die aannames zijn niet altijd even eenduidig. Van sommige gebieden kan op basis van geomorfologie en bekende vindplaatsen worden aangegeven dat de kans op belangrijke archeologische resten (heel) groot is, terwijl van andere gebieden duidelijk is dat als gevolg van bodemverstoringen in het verleden de kans juist erg klein is. Om betrouwbare uitspraken te kunnen doen over de verwachte archeologie, is er een methodiek ontwikkeld om gefaseerd te achterhalen wat er aan archeologie te vinden is op een ontwikkellocatie. Deze methodiek wordt aangeduid met het proces van Archeologische Monumentenzorg, kortweg het AMZ-proces.

Voor er een schop de grond in gaat, wordt er een uitgebreide bureaustudie gedaan. Het plangebied wordt bestudeerd, de bekende archeologische gegevens worden bekeken en er wordt een verwachting opgesteld. Is er reden om aan te nemen dat de bodem ernstig verstoord is - op basis van schriftelijke bronnen - en er dus geen archeologie meer aanwezig zal zijn, dan is verder onderzoek niet nodig en kan de bouw beginnen. Lijkt het erop dat er wel overblijfselen uit het verleden aangetroffen kunnen worden, dan wordt dat nader onderzocht. Is de bodemopbouw intact? Zijn er sporen aanwezig? En in wat voor staat zijn die?

Wordt er niets aangetroffen, of zijn de overblijfselen van een dermate slechte kwaliteit dat we er niets meer van kunnen leren, dan kan besloten worden om geen verder onderzoek meer te doen. Zijn er wel resten uit het verleden aangetroffen in goede staat, dan doet men een uitspraak over de behoudenswaardigheid van de aangetroffen overblijfselen. Hoe belangrijk zijn deze resten? Willen we die intact in de bodem bewaren? Soms is het mogelijk de bouwplannen aan te passen, waardoor de archeologie bewaard kan blijven onder bijvoorbeeld een park. Soms kan dat niet: in dat geval wordt alles opgegraven.

In onderstaand figuur is het AMZ-proces schematisch weergegeven.

Hoe kan de gemeente Son en Breugel hierin nu selecteren? Een belangrijk selectiecriteria is dan het vaststellen van ondergrenzen: voor welke bodemingrepen stel ik *wel* en voor welke bodemingrepen stel ik *geen* archeologische onderzoekspllicht in. Deze ondergrenzen hebben betrekking op de inventarisatiefase van het AMZ-proces.

3.2 WERKBARE ONDERGRENZEN

De Wet op de archeologische monumentenzorg gaat uit van de noodzaak van archeologisch onderzoek bij ingrepen groter dan 100m² (Monumentenwet 1988, artikel 41a). Gemeenten kunnen van die norm afwijken (naar boven en naar beneden) als zij daarvoor een deugdelijke motivering aanvoeren.

De gemeente Son en Breugel zoekt in haar archeologiebeleid een goede balans tussen het zo min mogelijk belasten van kostendragers (vergunningaanvragers, de gemeente zelf, marktpartijen) en een verantwoorde omgang met het kostbare bodemarchief. Dat betekent zo goed mogelijk passende ondergrenzen bij de vastgestelde archeologische waarden en de gepercipieerde verwachtingen van het bodemarchief van Son en Breugel. Past2Present adviseert de gemeente Son en Breugel het volgende ondergrenzen-regime te hanteren.

In gebieden met een *lage archeologische verwachting* gelden in Son en Breugel geen archeologische voorschriften. In gebieden met een *middelhoge archeologische verwachting* stelt de gemeente de norm vast op een *oppervlakte van 1000m² en een diepte van 40cm*. Bodemverstoringen die daaronder blijven (kleiner dan 1000m² en minder diep dan 40cm) zijn daarmee dus uitgesloten van een archeologische onderzoeksplicht. Agrariërs die bijvoorbeeld hun opstallen (substantieel) willen uitbreiden blijven daarmee gevrijwaard van kosten voor archeologisch vooronderzoek.

Door de norm voor archeologisch vooronderzoek in gebieden met een middelhoge verwachting bij 1000m² te leggen wordt, zo leert de ervaring, nog altijd een aanzienlijk deel van het archeologisch bodemarchief onderzocht terwijl een minderheid van de initiatiefnemers met een onderzoeksplicht wordt geconfronteerd. Hiermee is een goed evenwicht gevonden tussen de uitgangspunten 'verantwoord', ook in archeologische zin, en 'praktisch uitvoerbaar'.

In gebieden met een *hoge archeologische verwachting* adviseert Past2Present een ondergrens te hanteren van 250 m². Ook hier zou een ondergrens van 1000 m² te hanteren zijn, ware het niet dat bij een dergelijke oppervlakte mogelijke steentijdvindplaatsen – die soms relatief klein in oppervlakte zijn – zo goed als zeker verloren gaan. Met een ondergrens van 250 m² wordt die kans aanmerkelijk verkleind.

3.3 ARCHEOLOGISCH WAARDEVOLLE GEBIEDEN: MAATWERK!

Na aldus reële normen te hebben vastgesteld voor de gebieden met een archeologische *verwachting*, kan worden ingezoomd op de gebieden die een vastgestelde waarde hebben of waarvan zo goed als zeker kan worden verondersteld dat zij een hoge archeologische waarde hebben. Het gaat dan om de AMK-terreinen en de historische kernen van de gemeente Son en Breugel. Van deze plaatsen is bekend dat zij (over het algemeen) een hoge tot zeer hoge archeologische waarde hebben.

De gemeente Son en Breugel stelt de onderzoeksgrens voor wat betreft de *historisch belangrijkste plaatsen (o.a in de kern van Son en die van Breugel)* vast op $10m^2$ met een maximaal toegestane verstoringsdiepte van $30cm$. Het betreft hier een zeer scherpe ondergrens. Deze valt te verantwoorden gezien de relatief kleine gebieden die vallen onder deze ondergrens en de zeer hoge archeologische waarden van deze gebieden voor het bodemarchief van Son en Breugel. Kleine(re) bodemverstoringen – bv. de aanleg van een schuur of serre – zullen daarmee dan onder de onderzoeksplicht vallen.

Als het gaat om het vaststellen van een ondergrens voor wat betreft een verstoring van de *AMK-terreinen* adviseert Past2Present hier een ondergrens van $100m^2$ en een diepte van $40cm$. Immers, ook hier is de trefkans op archeologische sporen in de bodem groot. Geraadpleegde bronnen zoals gegevens afkomstig van de RDCE (de voormalige Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten, de RACM) en de provincie Noord-Brabant bevestigen die hoge trefkans. Gegeven het feit dat de aanduiding van de de AMK-terreinen destijds redelijk schetsmatig is geschiedt, is een hogere ondergrens dan in de historische kernen hier zeer goed verdedigbaar.

Op basis hiervan is een matrix samengesteld waaruit duidelijk blijkt voor welke gebieden in Son en Breugel welke oppervlakte- en dieptegrens geldt. Deze matrix is opgenomen als bijlage bij deze nota.

4 De archeologische beleidskaart

VAN VERWACHTINGEN NAAR BELEID

4.1 WAAROM EEN BELEIDSKAART?

De gemeente Son en Breugel heeft nu de archeologische waarden en verwachtingen in kaart laten brengen. Toepassing in het ruimtelijke ordeningsproces van deze kaart is evenwel lastig. Want hoe nu als gemeente om te gaan met de duiding van een gebied met een hoge archeologische verwachting? Mag daar niks worden verstoord? Of maar een klein gebied? En hoe groot mag dat gebied zijn? En hoe diep mag er worden verstoord? En geldt een mogelijk verbod dan alle bodemverstoringen of zijn er ook typen bodemverstoringen die geen archeologische schade toebrengen en dus wel zijn toegestaan. Op deze vragen geven de archeologische beleidskaart en de in dit rapport opgenomen bestemmingsplanregels een antwoord.

4.2 BELEIDSKAART SON EN BREUGEL

De beleidskaart van Son en Breugel is opgesteld op basis van de archeologische waarden- en verwachtingenkaart. Het betreft een overzichtelijke kaart, zonder archeologisch inhoudelijke informatie, die duidelijk aangeeft voor welke gebieden welke ondergrens geldt in de gemeente Son en Breugel. De kaart is goed bruikbaar in het handhaving- en vergunningsproces van de gemeente Son en Breugel. De kaart op groot formaat is als bijlage bij dit rapport gevoegd.

5 Bestemmingsplanregels gemeente Son en Breugel

ARCHEOLOGIE: GOED GEREGELD

5.1 INLEIDING

De kern van de Wet op de archeologische monumentenzorg is gelegen in de artikelen 38a t/m 41. Deze artikelen bepalen dat gemeenten bij het vaststellen van hun bestemmingsplannen rekening dienen te houden met de in het geding zijnde archeologische waarden. Archeologie kan alleen een wegingsfactor worden in bestemmingsplannen (en projectbesluiten en ontheffingen) als de omgang met archeologische waarden en verwachtingen in de planregels wordt opgenomen *en* wordt aangegeven op de plankaart. Passages omtrent de archeologie in de toelichting van het bestemmingsplan of in een separate (beleids)nota volstaan juridisch niet. Vergunningaanvragers moeten immers in de planregels kunnen lezen en op de plankaart kunnen zien welke voorschriften de gemeente stelt met betrekking tot het grondgebruik. Derhalve zijn archeologische planregels noodzakelijk.

De opgegraven kringgreppel
van de bronstijdgrafheuvel
(Ekkersrijt)

5.2 PLANREGELS

Een belangrijke keuze bij het voldoen aan de wettelijke verplichtingen voortvloeiend uit de Wet op de archeologische monumentenzorg betreft het vaststellen van de omvang en diepte van onderzoeksplichtige bodemingrepen. Deze zijn besproken in Hoofdstuk 3. Die keuze kan evenwel nog verfijnd worden door ook nauwkeurig te bepalen welke type bodemingrepen vervolgens (aanleg)vergunningplichtig worden. Het gaat hier immers om een groot aantal soorten bodemverstoringen variërend van het verstoren van de bodem ten behoeve van het aanleggen van drainage, riolering, kabels en leidingen, het woelen, mengen en diepploegen van de bodem etc. De impact van deze bodemingrepen op het bodemarchief is soms zeer verschillend, variërend van zeer vernielend van aard tot mogelijk het bodemarchief aantastend.

De voor de gemeente Son en Breugel toe te passen planregels zijn te vinden in de bijlage bij dit rapport. Ze zijn opgesteld overeenkomstig de voorschriften SVBP 2008.

6 Hoe wellicht verder?

6.1 IMPLEMENTATIE PLANREGELS

Met de beleidsadvieskaart, de vastgestelde ondergrenzen en de opgestelde planregels heeft de gemeente Son en Breugel nu het instrumentarium om in het ruimtelijk ordeningsproces de conditie 'archeologie' te regelen. Essentieel in het werkproces is dan om nieuwe bestemmingsplannen met de hierbij gevoegde planregels op te laten stellen en op de plankaarten van de bestemmingsplannen de dubbelstemmingen archeologie aan te geven. De gemeente Son en Breugel beoogt een actualisering van de bestaande bestemmingsplannen binnen enkele jaren te hebben afgerond. Na afronding van die actualisering zijn dus alle bestemmingsplannen 'archeoproof'.

6.2 AANBEVELINGEN

Hieronder volgt een opsomming welke activiteiten de gemeente Son en Breugel nog meer zou kunnen ondernemen.

Inrichten van het werkproces

Het uitvoeren van archeologiebeleid brengt voor de gemeente Son en Breugel een aantal werkzaamheden met zich mee. Af te geven vergunningen bevatten straks immers ook een component 'archeologie'. Bij de beoordeling en afgifte zal Son en Breugel daar rekening mee moeten houden. Ook kan de gemeente regelmatig zelf opdrachtgever zijn als het gaat om uit te voeren booronderzoek, proefsleuven of opgravingen. Daar volgen taken uit: het toetsen van PvE's, het vaststellen van selectiebesluiten, mogelijke inspectie- en handhavingstaken etc. Er zijn verschillende manieren om in die archeologisch-inhoudelijke expertise te voorzien: door het inzetten/creëren van een formatieplaats (1), door detachering (2), door vaste prijs/productafspraken met archeologische bedrijven per jaar voor terugkerende werkzaamheden (3), door aanbesteding en contractering per project door middel van een bestek (4), door het opzetten van een regionale archeologiedienst met buurgemeenten of een combinatie van mogelijkheden.

Interne bewustwording

Om het draagvlak voor en het succes van het eigen archeologiebeleid te vergroten kan gedacht worden aan het (laten) opstellen van een workflowboek of het organiseren van een bijeenkomst voor handhavers en vergunningverleners binnen de gemeente Son en Breugel.

Extern draagvlak

Ter bevordering van het extreme draagvlak valt te denken aan het organiseren van een publieksavond voor verschillende doelgroepen (toekomstige vergunningaanvragers en/of in archeologie/cultuurhistorie geïntereeserde bewoners van Son en Breugel e.o.), het beschikbaar stellen van de kaarten en beleidsrelevante keuzes op de gemeentelijke website, etc.

Een aantrekkelijke manier van "benutten": open dagen tijdens een opgraving

Beleidsmatige ambities?

Archeologie vertelt een verhaal. Het vertelt het verhaal van de vroegere bewoners van wat nu de gemeente Son en Breugel is. Hoe leefden deze vroegere plaatsgenoten? Hielden ze zich al bezig met tuinbouw, leefden ze van de veeteelt, en hoe deden ze dat? Hoe gebruikten ze het landschap? Verdedigden ze hun have en goed tegen indringers, hoe zagen hun dorpen eruit, wie was er de baas? De antwoorden op deze vragen kunnen we vinden door archeologisch onderzoek. Archeologie is dus ook een bijzondere ontwikkelkracht.

Veel gemeenten vinden het van belang om in te zetten op het verder benutten van archeologie. Het is immers *de* reden waarom we archeologisch onderzoek uitvoeren. Op deze wijze wordt het draagvlak voor archeologie verder vergroot. Draagvlak voor archeologie is immers van groot belang omdat met de

hedendaagse wetgeving er ook financiële inspanningen (kunnen) worden gevraagd van burgers en bedrijven.

Hieronder volgen enkele aanzetten en voorbeelden op welke wijze de gemeente Son en Breugel dit aspect van het archeologiebeleid verder vorm kan geven.

Op de korte termijn kan archeologie via tijdelijke media voor een groter publiek worden ontsloten. Historisch interessante periodes of thema's kunnen op tijdelijke pagina's worden toegevoegd aan de website van de gemeente, bij grote(re) archeologische onderzoeken kunnen folders worden uitgebracht of tijdelijke tentoonstellingen ingericht. Voor scholen kunnen specifieke actielijnen worden uitgezet zoals het ontwikkelen van lespakketten of het doceren van een geschiedenisles door een archeoloog.

Als het gaat om het *benutten* van archeologie op de meer lange termijn kan gedacht worden aan het verbinden van archeologie met andere beleidsterreinen. Zo zijn archeologie en landschap nauw met elkaar verbonden. De mens heeft immers altijd gebruik gemaakt van het landschap: eerst door die delen te bewonen die daarvoor het meest geschikt waren, later door het landschap naar eigen behoefte in te richten. Archeologie biedt tal van aanknopingspunten bij dit streven, niet alleen in recreatieve zin maar ook als versterker van de identiteit van de gemeente. Archeologie kan, zelfs als het onzichtbaar onder de grond aanwezig is, beleefbaar worden gemaakt door middel van concrete producten als fiets- en wandelroutes, maar ook door het plaatsen van kunstobjecten die verwijzen naar het verhaal van het verleden langs deze routes. Een cultuurhistorisch profiel is een nuttig instrument voor het realiseren van de voornoemde zaken. De resultaten van eventueel archeologisch onderzoek voorafgaand aan de ruimtelijke ontwikkeling kunnen worden gebruikt bij het ruimtelijk ontwerp of de landschappelijke inrichting, en op die manier meerwaarde verlenen aan de betreffende ontwikkeling. Dit wordt wel aangeduid met *return on investment*.

Bijlage I

ARCHEOLOGISCHE WAARDE- EN VERWACHTINGENKAART SON EN BREUGEL

(zie separate bijlage)

ARCHEOLOGISCHE BELEIDSKAART SON EN BREUGEL

(zie separate bijlage)

Bijlage II

OVERZICHT ONDERGRENZEN GEMEENTE SON EN BREUGEL

VERGUNNINGTYPE	TYPE ARCHEOLOGISCH GEBIED				
	Waarde - Archeologie 1	Waarde - Archeologie 2	Waarde - Archeologie 3	Waarde - Archeologie 4	Gebied met lage verwachting
Aanlegvergunning	Diepte >30cm en oppervlakte >10m ²	Diepte >40 cm en oppervlakte > 100 m ²	Diepte >40 cm en oppervlakte > 250m ²	Diepte > 40 cm en oppervlakte > 1000m ²	geen voorschriften; meldingsplicht; evt. toelaten begeleiding
Bouwvergunning	Diepte >30cm en oppervlakte >10m ²	Diepte >40 cm en oppervlakte > 100 m ²	Diepte >40 cm en oppervlakte > 250m ²	Diepte > 40cm en oppervlakte > 1000 m ²	geen voorschriften; meldingsplicht; evt. toelaten begeleiding
Sloopvergunning	tot maximum van 30 cm boven maaiveld indien de latere verstoringsdiepte >30cm en opp.>10m ²	tot maximum van 30 cm boven maaiveld indien de latere verstoringsdiepte >40cm en opp.>100m ²	tot maximum van 30 cm boven maaiveld indien de latere verstoringsdiepte >40cm en opp.>250m ²	tot maximum van 30 cm boven maaiveld indien de latere verstoringsdiepte >40m en opp.>1000m ²	geen voorschriften; meldingsplicht; evt. toelaten archeologische begeleiding
BP/Projectbesluit	Diepte > 30cm en oppervlakte >10 m ²	Diepte > 40cm en oppervlakte >100 m ²	Diepte > 40cm en oppervlakte >250 m ²	Diepte >40cm en oppervlakte >1000 m ²	geen voorschriften; meldingsplicht; evt. toelaten archeologische begeleiding
Ontheffingen	Diepte > 30cm en oppervlakte >10 m ²	Diepte > 40cm en oppervlakte >100 m ²	Diepte > 40cm en oppervlakte >250 m ²	Diepte >40cm en oppervlakte >1000 m ²	geen voorschriften; meldingsplicht; evt. toelaten archeologische begeleiding
Soorten gebieden	historische plaatsen in kern Son en kern Breugel alsmede in het buitengebied	AMK-terreinen	Hoge archeologische verwachting	middelhoge archeologische verwachting en nabij voordes en oude wegen	lage verwachting

Bijlage III

BESTEMMINGSPLANREGELS

In deze bijlage zijn *voorbeeld planregels* opgenomen voor nieuwe bestemmingsplannen in de gemeente Son en Breugel. De gehanteerde oppervlakte- en dieptegrenzen in onderstaande regels per type archeologisch gebied ofwel bestemming komen overeen met de normen zoals deze zijn weergegeven in de matrix in bijlage II.

Artikel X Waarde – Archeologie 1

1 Bestemmingsomschrijving

1.1 De voor 'Waarde – Archeologie 1' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming, mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden. Deze bestemming is primair ten opzichte van de overige aan deze gronden toegekende bestemmingen.

2 Bouwregels

2.1 Bouwvergunning

Voor het bouwen overeenkomstig de regels voor de andere op deze gronden voorkomende bestemmingen dient de aanvrager van een bouwvergunning, voor bouwwerken met een oppervlakte groter dan 10 m² en dieper dan 30 centimeter, een rapport te overleggen waarin de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag zullen worden verstoord, naar oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate zijn vastgesteld.

2.2 Voorwaarden

Indien uit het in lid 2.1 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de bouwvergunning zullen of kunnen worden verstoord, kunnen burgemeester en wethouders één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de bouwvergunning:

- a de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
- b de verplichting tot het doen van opgravingen;
- c de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.

2.3 Bouwverbod

Indien uit het in lid 2.1 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de bouwvergunning zullen worden verstoord

zonder dat het mogelijk is om deze door de in lid 2.2 genoemde voorwaarden veilig te stellen, dan wordt de vergunning geweigerd.

3 Aanlegvergunning

3.1 Werken en werkzaamheden

Het is verboden voor de 'Waarde - Archeologie 1' aangewezen gronden, zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning) de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren:

- a. het ophogen van de bodem, zulks indien de oppervlakte 10 m² of meer bedraagt;
- b. het aanleggen, verbreden en/of verharderen van wegen, paden, banen en/of parkeergelegenheden en/of het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen, zulks indien de oppervlakte 10 m² of meer bedraagt;
- c. het aanleggen, verbreden en dempen van sloten, vijvers en andere wateren, zulks indien de oppervlakte 10 m² of meer bedraagt;
- d. het verlagen of het verhogen van het waterpeil;
- e. het aanbrengen van ondergrondse transport-, energie-, telecommunicatie- of andere leidingen en de daarmee verband houdende constructies, zulks indien de oppervlakte 10 m² of meer bedraagt waarbij de breedte van deze werken tenminste 1,25 meter bedraagt;
- f. het bebossen van gronden die op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan niet als bos zijn bestemd, zulks indien de oppervlakte 10 m² of meer bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 30 centimeter;
- g. het rooien van bos of boomgaard, waarbij de stobben worden verwijderd, zulks indien de oppervlakte 10 m² of meer bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 30 centimeter;
- h. het aanleggen van bos of boomgaard, zulks indien de oppervlakte 10 m² of meer bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 30 centimeter;
- i. het scheuren van grasland, zulks indien de oppervlakte 10 m² of meer bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 30 centimeter;
- j. het uitvoeren van grondbewerkingen op een grotere diepte dan 30 centimeter, waartoe ook wordt gerekend woelen, mengen, diepploegen, egaliseren, aanleggen van drainage en ontginnen, zulks indien de oppervlakte 10 m² of meer bedraagt.

3.2 Uitzonderingen

Het in lid 3.1 vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:

- a. het normale onderhoud en/of gebruik betreffen;
- b. reeds in uitvoering zijn, dan wel krachtens een verleende vergunning reeds mogen worden uitgevoerd op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

3.3 Toelaatbaarheid

- a. De aanlegvergunning wordt verleend, indien is gebleken dat de in lid 3.1 genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden niet zullen leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal.
- b. Voor zover de in lid 3.1 genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden kunnen

leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal, kan de vergunning worden verleend, indien aan de vergunning één van de volgende voorschriften wordt verbonden:

- 1 de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
  - 2 de verplichting tot het doen van opgravingen,
  - 3 de verplichting de oprichting van het bouwwerk te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.
- c. De vergunning wordt niet verleend dan nadat de aanvrager een rapport heeft overgelegd, waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld.

4 Sloopvergunning

4.1 Het is verboden voor de 'Waarde – Archeologie 1' aangewezen gronden, zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (sloopvergunning) de aanwezige bouwwerken te slopen indien de oppervlakte groter is dan 10 m² en de diepte meer dan 30 cm bedraagt gemeten vanaf 30 cm boven het maaiveld;

4.2 aan de sloopvergunning kan in ieder geval de voorwaarde worden gesteld dat de sloop wordt begeleid door een gekwalificeerd deskundige;

4.3 Indien tijdens de begeleiding van de sloopwerken vondsten van zeer hoge waarden worden aangetroffen, wordt hiervan terstond melding gemaakt bij burgemeester en wethouders die in het belang van de archeologische monumentenzorg aanvullende voorschriften kunnen verbinden aan de sloopvergunning

4.4 de vergunning kan niet worden verleend indien blijkt dat de sloop een onevenredige aantasting van de archeologische waarden van de gronden tot gevolg heeft.

5 Wijzigingsbevoegdheid

5.1 Burgemeester en wethouders zijn bevoegd met toepassing van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening het bestemmingsplan te wijzigen door:

- a. De bestemming "Waarde Archeologie 1", als bedoeld in artikel X.1, lid 1 geheel of gedeeltelijk te doen vervallen, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betrokken locatie geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn; of
- b. Aan gronden de bestemming "Waarde Archeologie 1" toe te kennen, indien uit archeologisch onderzoek blijkt dat de bestemming van deze gronden, gelet op ter plaatse aanwezige archeologische waarden, aanpassing behoeft.

Artikel X Waarde – Archeologie 2

1 Bestemmingsomschrijving

1.1 De voor 'Waarde - Archeologie 2' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming, mede bestemd voor het behoud en de

bescherming van de archeologische waarden van de gronden. Deze bestemming is primair ten opzichte van de overige aan deze gronden toegekende bestemmingen.

2 Bouwregels

2.1 Bouwvergunning

Voor het bouwen overeenkomstig de regels voor de andere op deze gronden voorkomende bestemmingen dient de aanvrager van een bouwvergunning, voor bouwwerken met een oppervlakte groter dan 100 m² en dieper dan 40 centimeter, een rapport te overleggen waarin de archeologische waarden van de gronden die blijken de aanvraag zullen worden verstoord, naar oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate zijn vastgesteld.

2.2 Voorwaarden

Indien uit het in lid 2.1 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de bouwvergunning zullen of kunnen worden verstoord, kunnen burgemeester en wethouders één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de bouwvergunning:

- a de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
- b de verplichting tot het doen van opgravingen;
- c de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.

2.3 Bouwverbod

Indien uit het in lid 2.1 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de bouwvergunning zullen worden verstoord zonder dat het mogelijk is om deze door de in lid 2.2 genoemde voorwaarden veilig te stellen, dan wordt de vergunning geweigerd.

3 Aanlegvergunning

3.1 Werken en werkzaamheden

Het is verboden voor de 'Waarde - Archeologie 2' aangewezen gronden, zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning) de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren:

- a het ophogen van de bodem, zulks indien de oppervlakte 100 m² of meer bedraagt;
- b het aanleggen, verbreden en/of verharderen van wegen, paden, banen en/of parkeergelegenheden en/of het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen, zulks indien de oppervlakte 100 m² of meer bedraagt;
- c het aanleggen, verbreden en dempen van sloten, vijvers en andere wateren, zulks indien de oppervlakte 100 m² of meer bedraagt;
- d het verlagen of het verhogen van het waterpeil;
- e het aanbrengen van ondergrondse transport-, energie-, telecommunicatie- of andere leidingen en de daarmee verband houdende constructies, zulks indien de oppervlakte 100 m² of meer bedraagt waarbij de breedte van deze werken tenminste 1,25 meter bedraagt;

- f. het bebossen van gronden die op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan niet als bos zijn bestemd, zulks indien de oppervlakte 100 m² of meer bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 50 centimeter;
- g. het rooien van bos of boomgaard, waarbij de stobben worden verwijderd, zulks indien de oppervlakte 100 m² of meer bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 40 centimeter;
- h. het aanleggen van bos of boomgaard, zulks indien de oppervlakte 100 m² of meer bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 40 centimeter;
- i. het scheuren van grasland, zulks indien de oppervlakte 100 m² of meer bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 40 centimeter;
- j. het uitvoeren van grondbewerkingen op een grotere diepte dan 50 centimeter, waartoe ook wordt gerekend woelen, mengen, diepploegen, egaliseren, aanleggen van drainage en ontginnen, zulks indien de oppervlakte 100 m² of meer bedraagt.

3.2 Uitzonderingen

Het in lid 3.1 vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:

- a het normale onderhoud en/of gebruik betreffen;
- b reeds in uitvoering zijn, dan wel krachtens een verleende vergunning reeds mogen worden uitgevoerd op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

3.3 Toelaatbaarheid

- a. De aanlegvergunning wordt verleend, indien is gebleken dat de in lid 3.1 genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden niet zullen leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal.
- b. Voor zover de in lid 3.1 genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden kunnen leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal, kan de vergunning worden verleend, indien aan de vergunning één van de volgende voorschriften wordt verbonden:
  - 4 de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
  - 5 de verplichting tot het doen van opgravingen,
  - 6 de verplichting de oprichting van het bouwwerk te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.
- c. De vergunning wordt niet verleend dan nadat de aanvrager een rapport heeft overgelegd, waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld.

4 Sloopvergunning

4.1 Het is verboden voor de 'Waarde – Archeologie 2' aangewezen gronden, zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (sloopvergunning) de aanwezige bouwwerken te slopen indien de oppervlakte groter is dan 100 m² en de diepte meer dan 40 cm bedraagt gemeten vanaf 30 cm boven het maaiveld;

4.2 aan de sloopvergunning kan in ieder geval de voorwaarde worden gesteld dat de sloop wordt begeleid door een gekwalificeerd deskundige;

4.3 Indien tijdens de begeleiding van de sloopwerken vondsten van zeer hoge waarden worden aangetroffen, wordt hiervan terstond melding gemaakt bij burgemeester en wethouders die in het belang van de archeologische monumentenzorg aanvullende voorschriften kunnen verbinden aan de sloopvergunning

4.4 de vergunning kan niet worden verleend indien blijkt dat de sloop een onevenredige aantasting van de archeologische waarden van de gronden tot gevolg heeft.

5 Wijzigingsbevoegdheid

5.1 Burgemeester en wethouders zijn bevoegd met toepassing van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening het bestemmingsplan te wijzigen door:

- a. De bestemming "Waarde Archeologie 2", als bedoeld in artikel X.1, lid 1 geheel of gedeeltelijk te doen vervallen, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betrokken locatie geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn; of
- b. Aan gronden de bestemming "Waarde Archeologie 2" toe te kennen, indien uit archeologisch onderzoek blijkt dat de bestemming van deze gronden, gelet op ter plaatse aanwezige archeologische waarden, aanpassing behoeft.

Artikel X Waarde – Archeologie 3

1 Bestemmingsomschrijving

1.1 De voor 'Waarde - Archeologie 3' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming, mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden. Deze bestemming is primair ten opzichte van de overige aan deze gronden toegekende bestemmingen.

2 Bouwregels

2.1 Bouwvergunning

Voor het bouwen overeenkomstig de regels voor de andere op deze gronden voorkomende bestemmingen dient de aanvrager van een bouwvergunning, voor bouwwerken met een oppervlakte groter dan 250 m² en dieper dan 40 centimeter, een rapport te overleggen waarin de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag zullen worden verstoord, naar oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate zijn vastgesteld.

2.2 Voorwaarden

Indien uit het in lid 2.1 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de bouwvergunning zullen of kunnen worden verstoord, kunnen burgemeester en wethouders één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de bouwvergunning:

- a de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
- b de verplichting tot het doen van opgravingen;

- c de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.

2.3 Bouwverbod

Indien uit het in lid 2.1 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de bouwvergunning zullen worden verstoord zonder dat het mogelijk is om deze door de in lid 2.2 genoemde voorwaarden veilig te stellen, dan wordt de vergunning geweigerd.

3 Aanlegvergunning

3.1 Werken en werkzaamheden

Het is verboden voor de 'Waarde - Archeologie 3' aangewezen gronden, zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning) de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren:

- a. het ophogen van de bodem, zulks indien de oppervlakte 250 m² of meer bedraagt;
- b. het aanleggen, verbreden en/of verharden van wegen, paden, banen en/of parkeergelegenheden en/of het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen, zulks indien de oppervlakte 250 m² of meer bedraagt;
- c. het aanleggen, verbreden en dempen van sloten, vijvers en andere wateren, zulks indien de oppervlakte 250 m² of meer bedraagt;
- d. het verlagen of het verhogen van het waterpeil;
- e. het aanbrengen van ondergrondse transport-, energie-, telecommunicatie- of andere leidingen en de daarmee verband houdende constructies, zulks indien de oppervlakte 250 m² of meer bedraagt waarbij de breedte van deze werken tenminste 1,25 meter bedraagt;
- f. het bebossen van gronden die op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan niet als bos zijn bestemd, zulks indien de oppervlakte 250 m² of meer bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 40 centimeter;
- g. het rooien van bos of boomgaard, waarbij de stobben worden verwijderd, zulks indien de oppervlakte 250 m² of meer bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 40 centimeter;
- h. het aanleggen van bos of boomgaard, zulks indien de oppervlakte 250 m² of meer bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 40 centimeter;
- i. het scheuren van grasland, zulks indien de oppervlakte 250 m² of meer bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 40 centimeter;
- j. het uitvoeren van grondbewerkingen op een grotere diepte dan 40 centimeter, waartoe ook wordt gerekend woelen, mengen, diepploegen, egaliseren, aanleggen van drainage en ontginnen, zulks indien de oppervlakte 250 m² of meer bedraagt.

3.2 Uitzonderingen

Het in lid 3.1 vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:

- a het normale onderhoud en/of gebruik betreffen;
- b reeds in uitvoering zijn, dan wel krachtens een verleende vergunning reeds mogen worden uitgevoerd op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

3.3 Toelaatbaarheid

- a. De aanlegvergunning wordt verleend, indien is gebleken dat de in lid 3.1 genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden niet zullen leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal.
- b. Voor zover de in lid 3.1 genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden kunnen leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal, kan de vergunning worden verleend, indien aan de vergunning één van de volgende voorschriften wordt verbonden:
  - 1 de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
  - 2 de verplichting tot het doen van opgravingen,
  - 3 de verplichting de oprichting van het bouwwerk te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.
- c. De vergunning wordt niet verleend dan nadat de aanvrager een rapport heeft overgelegd, waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld.

4 Sloopvergunning

4.1 Het is verboden voor de 'Waarde – Archeologie 3' aangewezen gronden, zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (sloopvergunning) de aanwezige bouwwerken te slopen indien de oppervlakte groter is dan 250 m² en de diepte meer dan 40 cm bedraagt gemeten vanaf 30 cm boven het maaiveld;

4.2 aan de sloopvergunning kan in ieder geval de voorwaarde worden gesteld dat de sloop wordt begeleid door een gekwalificeerd deskundige;

4.3 Indien tijdens de begeleiding van de sloopwerken vondsten van zeer hoge waarden worden aangetroffen, wordt hiervan terstond melding gemaakt bij burgemeester en wethouders die in het belang van de archeologische monumentenzorg aanvullende voorschriften kunnen verbinden aan de sloopvergunning

4.4 de vergunning kan niet worden verleend indien blijkt dat de sloop een onevenredige aantasting van de archeologische waarden van de gronden tot gevolg heeft.

5 Wijzigingsbevoegdheid

5.1 Burgemeester en wethouders zijn bevoegd met toepassing van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening het bestemmingsplan te wijzigen door:

- a. De bestemming "Waarde Archeologie 3", als bedoeld in artikel X.1, lid 1 geheel of gedeeltelijk te doen vervallen, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betrokken locatie geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn; of
- b. Aan gronden de bestemming "Waarde Archeologie 3" toe te kennen, indien uit archeologisch onderzoek blijkt dat de bestemming van deze gronden, gelet op ter plaatse aanwezige archeologische waarden, aanpassing behoeft.

Artikel X Waarde – Archeologie 4

1 Bestemmingsomschrijving

1.1 De voor 'Waarde - Archeologie 4' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming, mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden. Deze bestemming is primair ten opzichte van de overige aan deze gronden toegekende bestemmingen.

2 Bestemmingsomschrijving

2.1 De voor 'Waarde – Archeologie 4' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming, mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden. Deze bestemming is primair ten opzichte van de overige aan deze gronden toegekende bestemmingen.

3 Bouwregels

3.1 Bouwvergunning

Voor het bouwen overeenkomstig de regels voor de andere op deze gronden voorkomende bestemmingen dient de aanvrager van een bouwvergunning, voor bouwwerken met een oppervlakte groter dan 1000 m² en dieper dan 40 centimeter, een rapport te overleggen waarin de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag zullen worden verstoord, naar oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate zijn vastgesteld.

3.2 Voorwaarden

Indien uit het in lid 2.1 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de bouwvergunning zullen of kunnen worden verstoord, kunnen burgemeester en wethouders één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de bouwvergunning:

- a de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
- b de verplichting tot het doen van opgravingen;
- c de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.

2.3 Bouwverbod

Indien uit het in lid 2.1 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de bouwvergunning zullen worden verstoord zonder dat het mogelijk is om deze door de in lid 2.2 genoemde voorwaarden veilig te stellen, dan wordt de vergunning geweigerd.

4 Aanlegvergunning

4.1 Werken en werkzaamheden

Het is verboden voor de 'Waarde - Archeologie 4' aangewezen gronden, zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning) de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren:

- a. het ophogen van de bodem, zulks indien de oppervlakte 1000 m² of meer bedraagt;
- b. het aanleggen, verbreden en/of verharden van wegen, paden, banen en/of parkeergelegenheden en/of het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen, zulks indien de oppervlakte 1000 m² of meer bedraagt;
- c. het aanleggen, verbreden en dempen van sloten, vijvers en andere wateren, zulks indien de oppervlakte 1000 m² of meer bedraagt;
- d. het verlagen of het verhogen van het waterpeil;
- e. het aanbrengen van ondergrondse transport-, energie-, telecommunicatie- of andere leidingen en de daarmee verband houdende constructies, zulks indien de oppervlakte 1000 m² of meer bedraagt waarbij de breedte van deze werken tenminste 1,25 meter bedraagt;
- f. het bebossen van gronden die op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan niet als bos zijn bestemd, zulks indien de oppervlakte 1000 m² of meer bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 40 centimeter;
- g. het rooien van bos of boomgaard, waarbij de stobben worden verwijderd, zulks indien de oppervlakte 1000 m² of meer bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 40 centimeter;
- h. het aanleggen van bos of boomgaard, zulks indien de oppervlakte 1000 m² of meer bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 40 centimeter;
- i. het scheuren van grasland, zulks indien de oppervlakte 1000 m² of meer bedraagt en de bodem verstoren op een grotere diepte dan 40 centimeter;
- j. het uitvoeren van grondbewerkingen op een grotere diepte dan 50 centimeter, waartoe ook wordt gerekend woelen, mengen, diepploegen, egaliseren, aanleggen van drainage en ontginnen, zulks indien de oppervlakte 1000 m² of meer bedraagt.

4.2 Uitzonderingen

Het in lid 3.1 vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:

- a. het normale onderhoud en/of gebruik betreffen;
- b. reeds in uitvoering zijn, dan wel krachtens een verleende vergunning reeds mogen worden uitgevoerd op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

4.3 Toelaatbaarheid

- a. De aanlegvergunning wordt verleend, indien is gebleken dat de in lid 3.1 genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden niet zullen leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal.
- b. Voor zover de in lid 3.1 genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden kunnen leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal, kan de vergunning worden verleend, indien aan de vergunning één van de volgende voorschriften wordt verbonden:
  - 1 de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
  - 2 de verplichting tot het doen van opgravingen,
  - 3 de verplichting de oprichting van het bouwwerk te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die

voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.

- c. De vergunning wordt niet verleend dan nadat de aanvrager een rapport heeft overgelegd, waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld.

5 Sloopvergunning

4.1 Het is verboden voor de 'Waarde – Archeologie 4' aangewezen gronden, zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (sloopvergunning) de aanwezige bouwwerken te slopen indien de oppervlakte groter is dan 1000 m² en de diepte meer dan 40 cm bedraagt gemeten vanaf 30 cm boven het maaiveld;

4.2 aan de sloopvergunning kan in ieder geval de voorwaarde worden gesteld dat de sloop wordt begeleid door een gekwalificeerd deskundige;

4.3 indien tijdens de begeleiding van de sloopwerken vondsten van zeer hoge waarden worden aangetroffen, wordt hiervan terstond melding gemaakt bij burgemeester en wethouders die in het belang van de archeologische monumentenzorg aanvullende voorschriften kunnen verbinden aan de sloopvergunning;

4.4 de vergunning kan niet worden verleend indien blijkt dat de sloop een onevenredige aantasting van de archeologische waarden van de gronden tot gevolg heeft.

6 Wijzigingsbevoegdheid

6.1 Burgemeester en wethouders zijn bevoegd met toepassing van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening het bestemmingsplan te wijzigen door:

- a. De bestemming "Waarde Archeologie 4", als bedoeld in artikel X.1, lid 1 geheel of gedeeltelijk te doen vervallen, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betrokken locatie geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn; of
- b. Aan gronden de bestemming "Waarde Archeologie 4" toe te kennen, indien uit archeologisch onderzoek blijkt dat de bestemming van deze gronden, gelet op ter plaatse aanwezige archeologische waarden, aanpassing behoeft.

Definitiebepalingen

1. *Gemeentelijke archeologische beleidskaart*: kaart waarop de gemeentelijke archeologische gebieden zijn geregistreerd;
2. *Archeologisch onderzoek*: in een schriftelijke rapportage vastgelegd bureau- en/of veldonderzoek naar de materiële neerslag van menselijke aanwezigheid en menselijk handelen in het verleden;
3. *Archeologische monumentenzorg*: zorg die zich richt op het optimaal beheer van de bodem als unieke bron van informatie over de geschiedenis van Nederland;
4. *Bodemverstorende activiteiten*: het plegen van ingrepen die de bestemming van de grond veranderen en/of waardoor het grondwaterpeil verandert of het uitvoeren van groundbewerkingen.
5. *Archeologisch beschermd monument*: gebied of terrein van zeer hoge archeologische waarde dat van rijkswege of gemeentewege is beschermd. Indien het monument door de Minister is aangewezen, is het beschermd

- conform de Monumentenwet 1988. De beschermde monumenten kennen een aanduiding op de plankaart.
6. *Archeologische waarde*: de aan een gebied toegekende waarden in verband met de kennis en studie van de in dat gebied voorkomende overblijfselen van menselijke aanwezigheid of activiteit in het verleden, tenminste ouder dan 50 jaar.
  7. *Opgraving*: archeologische maatregel waarbij een aangetroffen en gewaardeerde vindplaats ex situ wordt behouden
  8. *Waterpeil*: de hoogte (het niveau) van de waterspiegel gemeten naar NAP op het moment van aanvraag van de vergunning, ontheffing of bestemmingswijziging. Dit kan betrekking hebben op zowel oppervlaktewater als grondwater.
  9. *Bos*: een begroeiing die voornamelijk uit bomen bestaat met de daarbij behorende ondergroei van planten en struiken. De begroeiing kan de vorm hebben van een natuurlijk bos, productiebos of recreatief bos.
  10. *Boomgaard*: een kunstmatig beplant stuk grond waar vruchten- of notenbomen op gekweekt worden. De boomgaard kan zowel een esthetische als een nutsfunctie hebben.

Bijlage IV

BEGRIPPEN EN AFKORTINGEN

- *AMZ - Archeologische Monumenten Zorg* – proces/cyclus dat de stappen weergeeft die doorlopen moeten worden in geval een archeologische onderzoeksplicht geldt voor een gebied.
- *Archeologievriendelijk bouwen* – bouwmethode waardoor aanwezige archeologie onaangetast in de bodem kan blijven.
- *Archeologisch gebied met lage verwachting* – gebied aangeduid op de beleidskaart, waarvan de verwachting is dat er geen of weinig belangrijke archeologie aanwezig is, of waar eerder archeologisch onderzoek heeft uitgewezen dat er geen of geen verwachtings- of waardevolle archeologie meer aanwezig is. Deze gebieden kennen geen archeologische verplichtingen bij bodemingrepen.
- *Archeologisch onderzoeksgebied* – gebied aangeduid op de beleidskaart, waarvan de exacte archeologische waarde nog niet bekend is. In deze gebieden dient voorafgaand aan bodemingrepen groter en dieper dan de ondergrens onderzoek te worden uitgevoerd om vast te stellen of de bodemingreep eventueel aanwezige archeologie kan aantasten. Hiervoor gelden specifieke voorschriften.
- *Archeologisch waardevol gebied* – gebied aangeduid op de beleidskaart waarvan de archeologische waarde bekend is en bodemingrepen enkel uitgevoerd kunnen worden als deze voldoen aan specifieke voorschriften.
- *Begeleiding* – tijdens de uitvoering van een civiele ingreep kijkt de archeoloog over de schouders van de civiele aannemer mee. Indien nodig krijgt de archeoloog even de tijd om archeologische resten te bekijken en te documenteren. Voordeel van archeologische begeleiding is dat de archeologie niet vooraf uit de bodem wordt gehaald, zoals bij een opgraving, maar gelijk oplopend met de civiele ingreep. Dit proces wordt conform KNA-richtlijnen uitgevoerd.
- *Behoudenswaardig* – archeologie die op basis van de waarderingscriteria belevingswaarde, inhoudelijke kwaliteit en fysieke kwaliteit is aangeduid als belangrijke archeologie en daardoor het behouden waard is.
- *Behoud ex situ* - veiligstellen van archeologische resten door opgraven of archeologische begeleiding van civiele werkzaamheden.
- *Behoud in situ* - veiligstellen van archeologische resten ter plaatse in de bodem.
- *Beleidskaart* - kaart van het gemeentelijk grondgebied waarop de verschillende aanduidingen van archeologische verwachtings- en waardevolle gebieden is aangegeven.

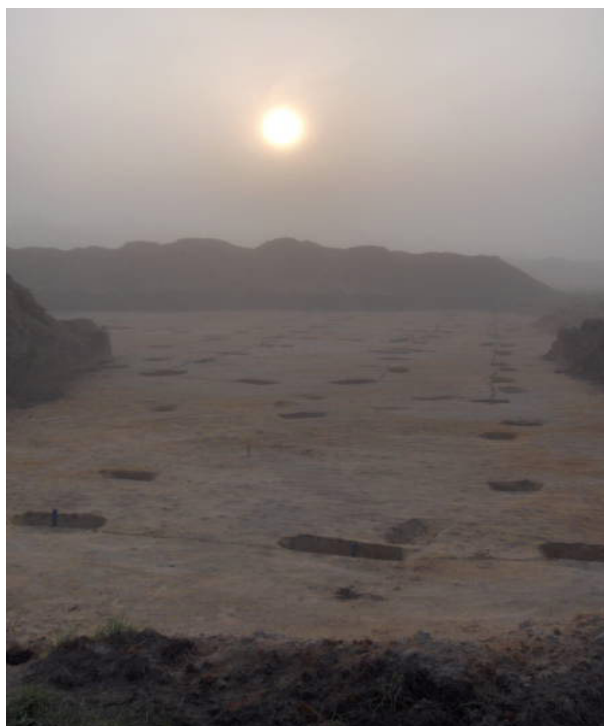
- *Belevingswaarde* - waarderingscriterium om behoudenswaardigheid van archeologie vast te stellen. Met behulp van vragen over schoonheid- en herinneringswaarde wordt de belevingswaarde bepaald.
- *Booronderzoek* – veldonderzoek waarin archeologische verwachting geformuleerd in bureauonderzoek wordt getoetst. Hierin kan de bodemgesteldheid worden vastgesteld (*verkennend booronderzoek*) en de aanwezigheid van archeologische resten (*karterend booronderzoek*).
- *Bureauonderzoek* – ‘desk-research’ waarbij geïnventariseerd wordt wat de archeologische potentie is van een plangebied. Vormt de eerste stap in de inventarisatiefase.
- *Contour* – omvang van archeologische vindplaats.
- *Eisen* – eisen die gesteld worden aan de verschillende onderzoeken in het proces van de Archeologische Monumentenzorg.
- *Fysieke bescherming* – maatregelen treffen die ertoe leiden dat archeologische resten niet aangetast (kunnen) worden.
- *Fysieke kwaliteit* – waarderingscriterium om behoudenswaardigheid van archeologie vast te stellen. Met behulp van vragen over gaafheid en conservering wordt de belevingswaarde bepaald.
- *Initiatiefnemer* – in archeologische wereld gebruikelijke term voor persoon die bodemingreep doet en daardoor verplicht is het archeologisch onderzoek te laten uitvoeren en financieren.
- *Inhoudelijke kwaliteit* - waarderingscriterium om behoudenswaardigheid van archeologie vast te stellen. Met behulp van vragen over zeldzaamheid, informatie- en ensemblewaarde wordt de inhoudelijke kwaliteit bepaald.
- *Inpassing* - het aanpassen van ruimtelijke plannen / ontwerpen, zodat aanwezige archeologie niet bebouwd wordt.
- *Inventarisatie* – eerste fase van de Archeologische Monumenten Zorg, waarin aanwezigheid en waarde van archeologische resten kan worden vastgesteld.
- *IVO – Inventariserend Veldonderzoek* – onderzoek binnen inventarisatiefase, bestaande uit boor- en vervolgens proefsleuvenonderzoek.
- *Karteren* - onbekende archeologische resten opsporen en begrenzen. Doorgaans gebeurt dit in het Inventariserend VeldOnderzoek - Booronderzoek.
- *KNA – Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie*. Hierin staan de processen beschreven volgens welke archeologisch onderzoek uitgevoerd dient te worden. Archeologisch uitvoerders dienen alle werk conform KNA uit te voeren.
- *Kwalitatieve normen* – samenstel van gemeentelijke waarderingscriteria en selectieagenda.
- *Kwantitatieve normen* – oppervlakte- en dieptegrenzen die gesteld worden waaronder archeologisch onderzoek verplicht wordt gesteld. Deze normen zijn afhankelijk van de legenda-eenheid van de beleidskaart waarbinnen het gebied valt.

- *Maatregel* – methode om behoudenswaardige archeologie veilig te stellen. Dit kunnen inpassing/fysieke bescherming, opgraving en archeologische begeleiding zijn.
- *Monumentenverordening* – gemeentelijke verordening waarin omgang met gemeentelijke (archeologische) monumenten is geregeld. De monumentenverordening kan ook gehanteerd worden wanneer vigerende bestemmingsplannen nog niet zijn geactualiseerd met betrekking tot archeologisch beleid.
- *Normen* – samenstel van *kwantitatieve normen* en *kwalitatieve normen*.
- *Ondergrens* – oppervlaktenorm waaronder archeologisch onderzoek niet vereist is. De ondergrenzen kunnen variëren per agenda-eenheid van de archeologische beleidskaart.
- *Onderzoeksvragen* – vragen die voorafgaand aan archeologisch onderzoek worden gesteld om gericht onderzoek te verrichten.
- *Opgraving* – het veiligstellen van archeologische resten door deze uit de bodem te halen.
- *Oppervlaktekartering* – methode, waar mogelijk uitgevoerd voorafgaand aan het booronderzoek, waarmee percelen worden belopen om zichtbare vondsten in kaart te brengen.
- *Perioden* – archeologische tijdsblokken.
- *PvA - Plan van Aanpak*.
- *PvE - Programma van Eisen* – Hierin worden de eisen aan het onderzoek vastgelegd, zoals bij een proefsleuvenonderzoek, opgraving, archeologische begeleiding of fysieke bescherming.
- *Proefsleuvenonderzoek* - Doel van proefsleuvenonderzoek is om de aard, omvang, datering, gaafheid, conservering en inhoudelijke kwaliteit van de archeologische resten vast te stellen (*'waarden'*). Onderzoek wordt in de vorm van een steekproef van de contour volgend uit het booronderzoek uitgevoerd; met de proefsleuven wordt in de regel tussen de 5 en 10 % van het oppervlak onderzocht.
- *RACM - Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten*; inmiddels vernoemd tot RDCE.
- *Rijksmonument* – Archeologische vindplaats die wettelijke bescherming geniet conform Monumentenwet 1988 / Wet op de archeologische monumentenzorg 2007.
- *Selectieadvies* – advies over behoudenswaardigheid van de aangetroffen archeologie dat door archeologisch uitvoerder of adviseur is opgesteld na uitvoering van het proefsleuvenonderzoek.
- *Selectiebesluit* – formeel besluit door bevoegd gezag inzake archeologie waarmee wordt vastgesteld welke (delen van de) aangetroffen archeologisch behoudenswaardig is.
- *Selectieagenda* – archeologische perioden en thema's die de gemeente van belang acht.
- *Selectiebeleid* – onderbouwing van de keuzes die de gemeente heeft gemaakt ten aanzien van archeologische perioden en thema's. Uitkomst van het selectiebeleid is de selectieagenda.

- *Thema's* – archeologische onderwerpen.
- *Verdrag van Malta* – verdrag dat in Valletta, Malta is ondertekend door de Europese lidstaten en de omgang met het archeologisch erfgoed regelt. Ook wel aangegeven als *Verdrag van Valletta* of kortweg *Malta*.
- *Verkennen* – vaststellen of de bodemgesteldheid dusdanig is dat archeologische resten aanwezig en intact kunnen zijn. Doorgaans gebeurt dit in het Inventariserend VeldOnderzoek - Booronderzoek.
- *Verstoring* – door bodemingrepen als funderen, aanleg van kelders, ondergrondse parkeergarages e.d. kunnen mogelijk aanwezige archeologische resten aangetast zijn.
- *Verwachtingenkaart* – Kaart waarop de verwachting voor aanwezigheid archeologie binnen het gemeentelijk grondgebied is aangegeven.
- *Vindplaats* – contour waarbinnen zich archeologie bevindt
- *Waarderen* - de waarde van archeologische resten bepalen door aard, omvang, datering, gaafheid, conservering en inhoudelijke kwaliteit van de resten vast te stellen. Doorgaans gebeurt dit in het Inventariserend VeldOnderzoek – proefsleuven.
- *Waarderingscriteria* - aan de hand van deze criteria wordt bepaald of een archeologische vindplaats behoudenswaardig is en of deze vervolgens langs de gemeentelijke selectieagenda gehouden dient te worden.
- Wamz – Wet op de Archeologische Monumentenzorg (Wijziging op onder andere de Monumentenwet 1988); de wettelijke basis voor de omgang met archeologie; in werking getreden per 1 september 2007
- WRO – Wet op de Ruimtelijke Ordening 196Wro – Wet ruimtelijke ordening 2008

Huisplattegrond te Ekkersrijt